

Talian, ktorý obja(vi)l Rusko (nekrológ)

František Neupauer

OZ Nenápadní hrdinovia

Dňa 28. decembra 2016 pochovali v Seriate (Bergamo) muža označeného za „hlas *Church of Silence*“ (podzemnej cirkvi). „Kňaza, ktorý v roku 1957 založil *Nadáciu kresťanské Rusko*, ktorej desiatky členov pomáhali v čase komunistického režimu i kresťanom na Slovensku.

Zjednotiť zničený svet

Romano Scalfi bol rovesníkom Ján Ch. kardinála Korca, Vladimíra Jukla, Silvestra Krčméryho (osobností, ktoré nazývame piliermi podzemnej cirkvi na Slovensku). Vyštudoval teológiu a v roku 1948 sa stal kňazom. Po absolvovaní kolégia *Russikum*, ktoré v Ríme zakladal slovenský páter Vendelín Javorka SJ, chcel vycestovať do ZSSR, aby tam navštívil prenasledovaných kresťanov. Spolu s priateľmi sa mu niekoľko krát podarilo polo-legálne prekročiť hranice ZSSR. Keď sa počas cesty v roku 1960 stratili „anjelovi strážnemu“ (sledovačke tajných služieb KGB), navštívil viacero miest i prenasledovaných kresťanov. „*Vtedy sme nadviazali osobné vzťahy s ľuďmi a pochopili realitu sovietského života,*“ zaznačil si po návrate z cesty.

Persona non grata!

Od predstaviteľov štátu ovládaného „diabolským komunizmom“ si čoskoro našiel v pase pečiatku: „*Zákaz vstupu na územie ZSSR (persona non grata)!*“ Situáciu na hraniciach z roku 1970 opísal nasledovne:

„Vy ste pán Scalfi, že? Nemáte už dosť tých návštev ZSSR?“ prihovril sa mu pohraničiar.

„Naopak, páči sa mi u Vás čím ďalej tým viac.“

„No pozrite sa pane, je to ale ZSSR, ktorý už Vás má tu dosť!“

Opätovne mohol vycestovať do ZSSR až vďaka „perestrojke“ M. Gorbačova v roku 1988.

Nadácia kresťanské Rusko

Polená hodené pod nohy kňazovi Romanovi Scalfi na jeho ceste k trpiacim kresťanom sa stali vatrou zapalujúcou srdcia mnohých Talianov. V roku 1957 založil *Nadáciu kresťanského Ruska* (podrobnejšie: www.russiacristiana.org), ktorej cieľom bolo pomáhať prenasledovaným cez modlitbu, obety, snahu osobne navštíviť prenasledovaných, no rovnako s cieľom odкрыť svedectvo ich života, bohatstva viery i tradície ľuďom na Západe, hlavne v Taliansku. A nielen to.

Podľa otca Romana nemali byť len skupinou „ekumenických alebo misijných špecialistov“. *Nadácia sa mala stať priestorom pre „výchovu k viere“: „Pochopili sme, že nemôžeme len diskutovať o „sobornosti“ (z ruštiny - bratstve), ale že tú „sobornosť“ musíme žiť my sami, spoločne a dennodenne.“* Nemenej dôležitým bolo budovanie bratstva a spolupráce s inými spoločenstvami. Silné priateľstvo ho spájalo s donom Giussanim, zakladateľom katolíckeho hnutia *Comunione e*

Liberazione, ktorej členovia plnili podobné poslanie ako Nadácia.

V kontakte so Slovenskom

Kontakty boli živé a reálne aj vo vzťahu k Slovensku. Pani Gabika Tibenská spomína: „*Pátra Scalfi som stretla koncom 80-tych rokov, keď som dostala povolenie vycestovať na pozvanie na Západ. Viem, že si veľmi vážil Silva a Vlada, a že im pomáhal aj materiálne. Asi cez nich smerovali hlavné kontakty k Taliansku, kde Nadácia vydávala časopis Altra Europa (Iná Európa).*“ Po páde Berlínskeho múru začali vydávať časopis *La Nuova Europa* aj v ruskom jazyku (dnes funguje ako internetový portál www.lanuovaeuropa.org).

Angelo Bonaguro, člen Nadácie spomína: „*Keď už otec Scalfi nemohol vycestovať do ZSSR, tak tam vyslal celú generáciu mladých študentov, ktorí nadväzovali na staré kontakty a pestovali nové vzťahy. Pašovali náboženskú literatúru cez Poľsko (prostredníctvom rehoľníčok, cez Czestochowu), no rovnako aj prostredníctvom Slovákov (v spolupráci s pátrom Stanislavom Čikom vo Viedni a následne cez Vlada Jukla a Silva Krčméryho v Bratislave). Zo ZSSR a od Východoeurópanov sme získavali svedectvá o prenasledovaní kresťanov a texty samizdatov.*“

Ikony prenikli na Západ

Môžeme povedať, že činnosť Nadácie bolo v mnohom podobná činnosti Výboru na obranu nespravodlivo stíhaných (VONS), ktorý vznikol v roku 1978. Na Západe hovorili o utrpení prenasledovaných, mobilizovali. Zároveň „prepašovali“ na Západ tému ekumenizmu, spoznávania byzantskej liturgie, učili ľudí v Taliansku spoznávať a zamilovať si ikony, byzantskú

liturgiu, mystiku Dostojevského a filozofiu Solovjova a mnoho ďalších pokladov Ruska a východného kresťanstva.

Autor nekrológu (Stefano Caprio) o Romanovi Scalfi napísal: „*Nevieme, aký dopad mal otec Scalfi pri kolapse ateistického režimu v ZSSR (iste veľký), ale mám pred očami radosť muža s dlhou bielou bradou a nebeskými očami, keď videl, ako sa jeho sen (pád totalitného režimu) mení v skutočnosť. Mladí, ním vyškolení odchádzali do Ruska ako misionári a prieskumníci sveta, ktorý tak miloval.*“

Padla železná opona. Čo ďalej?

Po páde Železnej opony mnohé kresťanské centrá v Európe, ktoré pomáhali prenasledovaným kresťanom na Východe, riešili existenciálnu dilemu: „*Čo teraz?*“. Keď som o tejto téme hovoril zo zástupcami holandskej organizácie OPEN DOORS odpovedali mi: „*Išli sme pašovať Biblie tam, kde boli aj naďalej prenasledovaní kresťania – do Jemenu a inde.*“ Angelo Bonaguro z Nadácie otca Romana spomína: „*Aj nás sa dotkla táto otázka. Uvedomovali sme si, že tam u Vás už bude demokracia a sloboda a naše dielo bude pre Vás zbytočné. No zrazu sme si všimli, že tak ako u nás, u Vás, či v Rusku, mladá generácia tie vzácne poklady dejín, kultúry, viery vôbec nepozná! Pochopili sme, že našou „novou“ úlohou je, aby sme Vám „vrátili“ tieto poklady svedkov prenasledovania, svedkov viery, ktoré sme u Vás objavili vďaka dielu otca Romana a jeho priateľov. A to je, myslím si, spoločná úloha tak na Západe ako i na Východe – zachrániť pamäť a svedectvo tých, ktorí – ako píše apoštol Pavol – dobrý boj bojovali, beh dokončili, vieru si zachovali.*“

Ciele otca Romana sa realizujú i dnes. Členovia Nadácie navštevujú ruské chrámy, gulagy, stretávajú sa s miestnym obyvateľstvom. Vytvárajú bratstvo s týmto veľkým národom, ku ktorému pozývali a vyzývali i nás pred desaťročiami predstavitelia Kolakovičovej Rodiny.

Odišiel láskavý človek

Gabike Tibenskej sa pri mene Romano Scalfi vyjaví spomienka: „*Bol to jednoducho niekto, kto myslel na nás na Východe a môj dojem z neho bol taký, že je to veľmi láskavý človek.*“

Romano Scalfi je osobnosťou plnou symbolov. Pričinil sa o šírenie samizdatu (aj zo Slovenska) v zahraničí. A je preto zaujímavé, že deň jeho narodenín je Dňom samizdatu (12. október - www.samizdat.sk). Zomrel v deň stých narodenín politickej väzenkyne, mučeníčky a rehoľníčky bl. Zdenky Schelingovej.

Pri spomienke na kňaza Romana Scalfi rezonuje otázka: „*Ako poďakujeme tým, ktorí pomáhali prenasledovaným na Slovensku? Poznáme ich?*“ Hneď po tejto otázke nasleduje iná, osobnejšia: „*Ako naplnia pokolenie Kolakovičovej Rodiny výzvu „obrátiť Rusko“? Talian, ktorý objal Rusko a jeho dielo môže byť inšpiráciou. Cieľ Nadácie „zachrániť pamäť a svedectvo“ je výzvou inštitucionálnou i osobnou.*

František Neupauer

Foto: archív Angelo Bonaguro